

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota,

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 2a,
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPLÓ

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 482 Lel.

Fél évre 216 Lel.

Negyed évre 108 Lel.

Havonta 86 Lel.

Hirdetések díjazás szerint
vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel

A szerzői jog.

Junius 28-ika óta Románia területén is van szerzői jogvédelem. Ezen a napon közölte le a *Monitorul Oficial* a szerzői jog védelméről szóló törvényjavaslatot, amely így természetesen azonnal hatályba is lépett. Az írók, újságírók, zeneszerzők, festők, szobrászok, rajzoló és vésnökök — tehát az alkotó művészek — életére és működésére nézve végtelen fontosságú törvényjavaslat kedvező változást jelent az eddigi állapotokkal szemben. Ellenőrzés nélkül, vadul portyázhattak ezekben a művészi birodalmakban azok, akik szerették az idegen tolvakkal való ékeskedést, akik lelkiismeretlen és felelőtlen módon bitorolták el azokat a szellemi produkciókat, amelyek az alkotó-művész, legsajátabb birtokát jelentik.

S ezzel a jogbitorlással, reprodukálással, utánnomással és eltulajdonítással szemben eddig minden védelem nélkül, minden óvintézkedés lehetősége híján állt maga a művész, aki gyakorta ökölbe szorított kézzel kénytelen volt eltünni, hogy egy-egy jóslókerült szobrának kiforrott másolatát valami hetedrangu porcellánfigurában ismerte fel, zenéjének egész taktusait egy új operett valcerében volt kénytelen felfedezni, vagy regényét minden szó és honorárium nélkül valamilyen külföldi lapban látta viszont. Eppen ma, amikor az ilyenfajta intellektuális társadalmi osztály megélhetési viszo-

nyat a legirrealisabb területeket érintik — kényszerűségből, — éppen most, amikor csak a tollból, vagy csak az ecsetből, vagy csak a muzsikából megémi és családot eltartani valósággal fantasztikus álom: éppen ma van különösen súlyos bíró jelentősége az új törvényjavaslatnak. Ez a javaslat most gátat vet a kalandozóknak: súlyos pénz és szükség esetén fogházbüntetést mér ki azokra a művészeti és irodalmi szarkákra, akik felelősség nélkül garázdálkodhattak eddig.

A javaslatnak kiemelkedő és végre humánus színezetű intézkedése ez a passzus is, amely szerint a szerző halála után harminc esztendőig az ittmaradt családtagok és legközelebbi rokonok élvezik mindazt a hasznot, amely az alkotás gyümölcséből a halál után egyébként a kiadó javára lenne elkönnyelhető. Így — ha komoly munkáról van szó, — mégis többé kevésbé biztosítva vannak a hátramaradottak is.

A törvény szerint az írói művek szerzői, zeneszerzők, festők, rajzók, szobrászok, vésnökök, azaz valamennyi szellemi munka alkotói életük egész folyamán mint tulajdonokkal rendelkeznek, műveikkel, minden alakban kizárólagos joguk lévén azokat közzétenni, előadni és fordításukra, előadásukra, szóval felhasználásukra nézve meghatalmazást adni. Átruházás vagy eladás esetén az új tulajdonosok élvezik a szerzői jogokat a szerző halála után 30 éven át. A

házastárs és gyermekek ugyanazokat a jogokat élvezik, mint maga a szerző, ennek halála után.

A szerző halálától számított 30 év eltelte után a mű köztulajdonná válik. A szerző halála után senki sem módosíthatja a művet anélkül, hogy ezt feltűnően ne jelezze.

A szerző hitelezői a szerző életében folyamán új kiadásokat nem kérelmezhetnek. Ez a jog mindig a szerzőt illeti.

Zene- és színműveknél a kiadás és előadás joga külön szerződések tárgyát képezheti. Festményeknél, térképeknél stb. a sokszorosítási jog szintén elválasztható a szerzői jogtól.

A szerzői jog megsértése, ha valaki a szerző beleegyezése nélkül, a művet közli vagy lefordítja, ha a kiadó a létező szerződés ellenére a művet újabb kinyomatja, továbbá, ha valaki a művet vagy részleteit mozgósínházi film céljára veszi igénybe a szerző engedélye nélkül. Nem sértik a szerzői jogot egyes részek idézése, a tartalom összefoglalása, a lapok és szemlék aláírásával el nem látott cikkeinek ujraközlése, a mű elszá-
valása.

A lapokban folyóiratokban és időszakos közleményekben megjelenő műveket illetően védelem alatt állanak az irodalmi, tudományos, művészeti vagy jogi jellegű művek vagy cikkek, ezeket tehát csak a szerző engedélyével lehet átvenni, közzétenni stb. Ellenben a politika vagy polemizáló, továbbá a közérdekű cikkek, még ha az író neve

alatt is jelennek meg, továbbá a különféle tények, információk, sürgönyök vagy levelek ujraközölhetők azzal a különbséggel, hogy meg kell nevezni a lapot vagy folyóiratot, amelyből átvették.

2000-től 10.000 lejig terjedő pénzbüntetéssel sújtható, aki a szerző művét utánkészíteti és 1000-től 5000 lejig terjedő bírsággal, akik elárusítják.

A pénzbüntetést fogságra is át lehet változtatni, 50 lejjel számítva egy-egy napi fogságbüntetést. Fogházat kap tehát ezennél mindenki, aki mások szellemi termését a maga javára óhajtáná gyümölcsöztetni — felelősség nélkül! S ez, azt hisszük, most már módot ad egy jobb, becsületesebb, igazabb művészi jövő kiépítésére.

Ellenforradalom

Bulgáriában.

(Eltogott kommunista vezér.)

Bucurestből táviratozzák: Az *Adeverul* konstantinápolyi tudósítója közli, hogy Bulgária déli részén ellenforradalom tört ki. Huszonöt ezer felfegyverkezett paraszt városokat és lemeszárolta a kormány exportenseit. A felkelő bandák állítólag legközelebb Szófia ellen indulnak. A kormány az ellenforradalom letörésére csapatokat küldött.

Szófiából táviratozzák: A Varna-Burgas közötti vasútvonalon a csendőrség letartóztatta Kolarov

Egykor és most.

(Hogyan él ma a magyar festőművész?)

(Az *Aradi Közlöny* budapesti tudósítójától.) A termeknek beillő tágas szobák gyönyörű antik butorokkal zsúfoltak és a mester, aki egyike a legkeresettebb kiváló magyar festőknek, mégis arról beszél, hogy mennyire össze kél húzódkodnia neki is és a kollégáinak is a valarta leromlása miatt. És a színes miliőben egyszerre csak számok röpködnek. A mester, aki külsejével arisztokratának is beillenek, ceruzát vesz elő és összeadásokkal, kivonásokkal bizonyítja be, hogy ma hiába jövedelmeznek a képei darabonként körülbelül félmilliót, a békeévek ezer koronájával szemben. Az akkori pár száz koronás kiadásnak ma hetven—százhuszezerkoronás kiadás felel meg. Ebben a kiadási tételben azonban csupán szorosán a képhez tartozó felkészülési szerepel-

nek: a festék, a vászon, a ráma és a model.

Hogy a békeévek óta bekövetkezett jövedelemcsökkenést úgy a hogy ellensúlyozzuk, azt a produkció gyorsabb tempójával kell elősegíteni, — mondja a mester. — Ez pedig az életmódunkba lényeges változtatásokat hozott. Azelőtt ráértünk egy képen akár fél-évig is dolgozni, meditálhattunk felette. Ma? Kénytelenek vagyunk néhány hétre redukálni a ráparazolt munkát. És sietni az új témához. Ez a kázas munka idegéletünket annyira átalakította, hogy nincsen türelmünk a régi kávéházi törzsasztal-élethez. Más ide nem tartozó okok is hozzájárultak ennek megszűnéséhez, de a fel nem éledéshez mindenesetre hozzájárul a hatványozott produkció.

— A régi nagy daridóknak is vége. En már nem szoktam szóárét rendezni, csupán legszűkebb baráti köröm előtt nyitom meg ajtómat. És így jó magunk sem

igen vagyunk hivatalosak máshová. Ez azonban már egyéni dolog, mert például X. kollégám nagy-szerűen szórakozik, mindenüvé meghívhatja magát. Az igaz, hogy ő viszont nem igen hív meg másokat. Szóval a probléma anyagi részét tekintve, egyformán kevésbé erőtetjük meg magunkat.

— Idén már jelmezballra sem mentünk. Tavaly még voltunk egyen, ezt azért említem, mert el akarom mondani, hogy a feleségem az Operától kért kölcsön jelmezt. Mig azelőtt, amikor sürgőn jártunk ilyen mulatságokra, minden egyes alkalomra külön jelmezt csináltatott magának.

— Erről jut eszembe, hogy régebben gyakran csináltattam kosz-tímóket kompozíciós képeim modeljeinek. Ma? Lehetőleg nem festek ilyen képeket. Higyje el, mindenről, ami a szemnek szép és színes és amire egy festő életében hangulata számára nagyon szükség volna, le kell mondanunk. Ha

egy drapériát akarok megszerezni, körülbelül egy félmilliót kérnek érte, tehát annyit, amennyit egy képemért adnak. Békeben csak kétszáz korona volt az ára, tehát egy képem árának egyötöde.

— Antik butodarabot bizony egyet sem látnának sem az én, sem a kollégáim szobáiban, vagy a műtermek, ha nem szereztek volna be régen. Ugyancsak meg kell elégednünk apró olaszországi kirándulásaink emlékeivel, ahelyett, hogy ma is leruccanhatnánk egy kicsit a velencei dómhoz, vagy hogy a milánói Santa Maria delle Grazie-t megbámuljuk. Firenze meg Róma, istenem, hová lettek!

— Most képzelje el a nyomorgó festőket, ha így állunk és élünk mi jól kereső, régen arrivált és elismert festők. Nagyobb vásznanon nem dolgozhatnak és még csak nem is vigasztalódhatnak, hogyha nem ehetnek fött ételt, hát esznek „hideget”. Mert a hidegnek is úgy, felment az ára, hogy, ha fött étel-

Kommunista Képviselőt, a Bolgár kommunista párt titkárát, akinél nagyszámú kommunista kiállt-

ványt találtak, amivel a Kommunista párt és a parasztokat akarta felküzdeni.

Elutasítják a házbéradó-felebbezéseket.

(Nem veszik figyelembe a bérleti szerződéseket. — Tömeges felülvizsgálati kérvények lesznek.)

Ma kezdődtek meg a fellebbezési tárgyalások a házbéradók ügyében. Sajnálattal állapítható meg, hogy a fellebbezők majdnem kivétel nélkül a legnagyobb elégedetlenséggel távoztak el, mert a fellebbezési bíróság teljesen figyelmen kívül hagyva a törvény és az annak végrehajtására kiadott utasítás rendelkezéseit, a felek által felmutatott bérleti szerződéseket s egyéb bizonyítékokat figyelmen kívül hagyta, hanem teljesen önkényesen és törvényellenesen állapítja meg a „bérértéket“.

Olyan lakások és üzlethelyiségek „bérértékét“, amelyekért a törvény által megengedett maximumot fizeti a bérlő, a tényleg fizetett bér háromszorosát, nem ritkán négyszeres összegében állapítják meg szembe helyezkedve a törvény 15-ik és 92-ik és a végrehajtási utasítás 22-ik és 242-ik §-aival, amelyek kifejezetten előírják, hogy a bérbeadott ingatlanoknál a tényleges bérösszeg, a bérbe nem adott ingatlanoknál pedig a hasonló ingatlanok bérértékével való összehasonlítás útján állapítandó meg a bérérték.

A sérelmes határozatok ellen felülvizsgálatnak helye az aradi kir. törvényszékhez, 100.000 lelt meghaladó jövedelem esetén pedig a semmitűszékhez és így természetesen, hogy az aradi kir. törvényszék el lesz halmozva felülvizsgálati kérelmekkel, mert az érdekelt felek biznak abban, hogy a bíróságok nem fogják teljesen negligálni a törvényt és a törvényes rendelkezések figyelmen kívül hagyásával önkényesen állapítani meg a „bérértéket“.

Nagy a panasz a tekintetben is, hogy a fellebbezési bíróság 9 órára idéz meg 25—30 fellebbezőt,

ugy, hogy azoknak, akiknek ügye az utolsók között van, az egész délelőttüket ott kell tölteniük, holott a legkisebb és igazán elvárható jóakarattal úgy is lehetne intézni a dolgot, hogy 9 órára csak 10 ügyet, 10 órára másik 10 ügyet, 11 órára a harmadik 10 ügyet tűznenek ki stb. hisz előrelátható, a mint ma is történt, hogy a kitűzött ügyekkel még 2 órára sem voltak kész. Hanem a tárgyalások egyrésze délutánra maradt. Joggal elvárhatná a közönség, hogy több tekintettel legyenek rá, hisz utóvégre is nem tölthetik az adózók idejüket jelentős részét adóvallomások kiállításával, fellebbezésekkel, tárgyalásokkal, felülvizsgálati kérelmekkel stb. Ha már ki kell üríteni a Keserű poharat, legalább igyekezni kellene azt megédesíteni.

A keresztény politika.

(A magyar igazságügyminiszter beszéde.)

Budapestről táviratozzák: Nagy Emil igazságügyminiszter a tiszavárkonyi aratóünnepen beszédet mondott, amelyben azt hangoztatta, hogy Magyarország konszolidációja ellen követ el bünt az, aki a kormányzó személyének értékét csökkenteni akarja. Tiltakozik ama felfogás ellen, mintha a társadalmi rend megvédésére különböző alakulatokra lenne szükség. Hazafiias munka az, ha a magyarok a reális lehetőségek gyakorlati politikáját szolgálják a szélsőségek helyett. Minos meglegedve az utóbbi évek keresztény politikájá-

re nem telik, hát akkor erre sem igen. Azelőtt a bohém festő bálozhatott, mert ha másként nem, hát barátjával közös frakkban és ingmellben mulatott. Ugyhogy éjfélig a barátja izzadta át az „estélyi toalettet“, éjfél után pedig jómaga bujt bele. A mai nyomorgó festők még akkor sem tudják ezt az „ideális“ állapotot megteremtteni, ha négyen állnának össze konzorciumban.

— A műtermük is persze üres a kezdő és szerény festőknek. Azelőtt, ha egész lakást nem is tudtak berendezni antik bútorokkal, egy-egy darabra mégis tellett némelyiknek, akinek jobban ment egy kicsivel. Ma csak egy kezdő és szegény festőnél látni néhány szép antik széket és egy biedermeier íróasztalt, X. festőnél, akinek úgy jutottak ezek a birtokába, hogy — nagynevű festő édesapjától örökölte őket. Hogy végül nem vesz semmit, inkább még sok mindent eladogat.

— Aztán elképzelteti, milyen dideregve dolgozhatnak télen a

szegény festők, ha az előbb említett X. kollégám (a legjobb élő magyar festő) fűtetlen műteremben rajzolt le egy primadonnát, aki pedig szegényke csupán könnyű leplekben áll modelt. Teát is a szomszédból küldött át a didergő művésznőnek egy jószívű kollégánk. Ilven tulzottan spórolt az öreg.

— Hiába, megváltozott minden s még azok a kedvesen könnyed bohém kislányok fajtája is megfigyelt, akik nem nézik a pénzt hanem önzetlenül édesítik és melegítik meg a csunya, kócos festő keserves és didergő életét.

— Egy valami megmaradt a régi világból. Illetve valaki. A model. Ma is, mint régen, sok nő akad még, aki azt képzei, hogy a model-pálya könnyű és kényelmes. És főleg jól jövedelmező. Pedig a békeidők egy órai harminc korona modelldija csupán kétszáz koronára tornáztatta magát.

Egyedül a modell áll és tart ki szilárdan a festők életének imbolygó hajófedelzetén.

val, amely csak azt eredményezte, hogy a magyar zsidóság értékes elemeit szélsőségekbe kergette, elkeserítette, az egységes társadalmi erő kifejtéstől és harmonikus munkától eltávolította, ellenben a zsidóság értéktelenebb elemeit oly hihetetlen módon gazdagította meg, amire a történelemben alig van példa. Nem ütni és igazoltatni kell a zsidót, hanem nemesíteni kell a keresztényt. Rá kell szoktatni a kitartó és alkotó munkára a keresztény elemeket. Ilyen beállítással mellett a keresztény politikára óriási jövő vár, amire az eddigi keresztény politika nem volt alkalmas.

Együtt a halálba.

(A süllyedő hajó kapitánya és felesége.)

Megható esetről közölt tudósítást a *Melbourne Herald*. Az Amy Turner nevű kisebb vitorlőshajó, mely egy ausztráliai kikötőből Manilla felé igyekezett, nem messze Yap szigetétől hajótörést szenvedett. Tájfűnt kapta el a hajót és semmi módon sem lehetett megmenteni. A hajó kapitánya, amikor meggyőződött arról, hogy a hajó nemsokára el fog süllyedni, felszólította hajósait, hogy meneküljenek az egyetlen csónakon, amelybe azonban csak négyen fértek el. Két házaspárt helyeztek el a csónakban s utjukra engedték őket. A hajó kapitánya a feleségével együtt nem akart beleúlni a csónakba, nehogy kiszorítson onnan másokat. Kérte feleségét, hogy üljön be ő a csónakba, de a fiatal asszony erre nem volt hajlandó s kijelentette, hogy ha férjének meg kell halnia, együtt hal meg vele. Összeültek azután a hajóroncsra s úgy szálltak le a mélységbe együtt, a vitorlás nyolc más hajósával együtt. Valamennyien ott veszttek. A két házaspár ezután elindult kalandos útjára a kis csónakon. A férfiak eveztek, de utóbb már a nőknek is segíteniük kellett, mert nagyon kimerültek. Étélük és vizük is folyton fogyott, mert teltek a napok és az elhagyott vizeken nem jártak hajók. A szél sem kedvezett nekik és sokszor szél ellen kellett nagy erővel haladniuk, rendkívül lassan. Éjjel és nappal felváltva eveztek s már attól kezdtek félni, hogy elfogy kis élelmiszerük és éhenhalnak. A tizennegyedik napon sikerült kifogniuk a tengerből egy delfint s ennek nyers húsból táplálkoztak napokig, hogy takarékoskodjanak élelmiszerükkel. Végre a szél iránya is megfordult, az eső is kezdett esni és ivóvizre is tehetek szert. Harminc napig küzdöttek így a hullámokkal s utóbb már csak egy kis Rétszersültjük maradt és ezzel táplálkoztak. Végre szárazföldet pillantottak meg: Mindanov szigetére jutottak, ahol

azután segítették rajtuk. Harminc nap alatt ezer angol mértföldnyi utat tettek meg nyílt csónakon.

Drágult a rendjel.

(A márka zuhanása és a gombtyukéjádalom.)

Mindezt megdrágult és állandóan minden drágul, — szoktuk mondani, s a „minden“ alatt természetesen azokat a legszükségesebb cikkeket értjük, amelyek mindennapi életünkhöz tartoznak. A minden azonban több a szükségessé. A mindenben benne van a nem mindennapi, a ritkaság s a drágaság magával ragadja a nem mindennapi cikkek árát is. Kinek jutna például eszébe, hogy a drágaságról szólva azt említse meg, hogy megdrágultak a rendjelek is? Németországból pedig most az a hír érkezik, hogy az elmúlt hetek rohanó drágasága a magasharópitette a rendjelek árát is. — A német köztársaság ugyan nem osztogat már rendjeleket, de Vilmos császár korából még forgalomban vannak mindenféle rendjelek, amelyeket pontosan megállapított áron, amely megfelel fémmértéküknek, rendszerint oly emberek vásárolják meg, akiknek annak idején törvényszerűen adományozták és akik indítatva érzik magukat arra, hogy esetleg elvesztett példányukat pótolják. II. osztályú vörös sasrend ára ma 287.943 márka. A II. osztályú koronarendé 378.873 márka, a III. osztályú koronarendé pedig 60.944 márka. A II. osztályú vöröskereszt érdem 17.641 márkaért árulják. Szóval a rendjelek sem olcsók.

Meggyilkolt Don Juan.

(Akinék ötven szeretője volt.)

Szarajevóból jelentik: A bijelminai rendőrség a napokban meggyilkolva találta lakásán Hemplín Alfréd volt osztrák-magyar aktív századost, meglepően titokzatos körülmények között. A rendőrség széleskörű nyomozást indított ebben a titokzatos ügyben és megállapította, hogy Hemplín Alfréd előlete rendkívüli kalandokban bővelkedett. Hemplín, aki jó módú ember volt, mint aktív katonatiszt még 1905-ben szolgálatot teljesített a bijelminai helyőrségben és a kis bosnyák városnak a Don Juanja volt.

Több mint ötven asszonyt és lányt csábított el és a szeretőit a kis városnak a jó társaságából választotta ki. Ezerkilencszázhat táján megismerkedett Lutz Heléna varrónővel, de ez a fiatal leány igen sokáig ellenállt a férfi csábításainak és csak akkor engedett a kapitány ostromlásainak, amikor az házasságot ígért neki. A viszonyból egy fiú született és a kapitány a fiú születése után elhagyta

ta az elosábitott nő és Párisba utazott, ahol aviaticussá képezte ki magát és mint aviaticus már a háború előtt világhírré tett szert. Több találmányával tökéletesítette a repülőgéptechnikát is és a háború kitörése után az osztrák-magyar hadseregben mint hadipilóta szolgált és több kitüntetést is kapott.

A háború befejezése után vizsdatért Bihelymába, ahol nagykiterjedésű birtokán gazdálkodott. Törvénytelenül lát magához vette és házában nevelte, de az elhagyott szeretőjével semmit sem törődött és azzal még találkozni sem akart. Az elhagyott nő az elmúlt hosszú idő alatt sem tudott sorsába beleenyugodni és állandóan ostromolta gyermekének apját levelekkel, hogy vegye feleségül. A rendőrségnek az a gyanúja, hogy a volt kapitányt elhagyott szeretője ölte meg és arra vonatkozóan is merültek fel gyanúok, hogy a gyilkosságban kettőjük törvénytelen gyermeke is részes.

Hogy áll a leu?

Július 3-án szettek 100 lelért:

Aradon:

2.31 svájci frankot,

8.33 francia frankot,

16.66 osztrák,

4.800 külföldi magyar koronát,

6.250 tényleges magyar koronát

7.200 belföldi magyar koronát.

71.400 német márkát.

35.000 osztrák koronát.

Párisban 8.50 frankot

Budapestben 430-4700 koronát

Gárdonyi szülőföldjén.

(Leleplezték a nagy író emléktábláját.)

Székesfehérvárról jelentik: Vasárnap délelőtt folyt le impozáns keretek között Gárdonyi Géza szülőhelyén, Agárdon és Székesfehérvárott a nemrég elhunyt író emléktáblájának leleplezése. A fehérvári úton a vásártéri Bürgermeister-féle ház előtt folyt le, ahol Gárdonyi székesfehérvári tartózkodása idején lakott. Az ünnepséget hatalmas közönség előtt Bilkey Ferenc esperesplébános nyitotta meg, majd lehullt a lepel az emléktábláról, melyen a következő felírás van:

— Itt élt és játszott Gárdonyi Géza magyar író hatéves korában 1869-ben.

Szavay Gyula a Kisfaludy és Petőfi Társaság, Torday Ányos az Egri Gárdonyi Társaság, Molnár Kálmán Eger város nevében mondottak beszédet, majd Zavaros Aladár átvette Székesfehérvár nevében az új emléktáblát. Délután különvonat vitte a vendégeket Agádra, Gárdonyi szülőhelyére, ahol emléktáblával jelölték meg a nagy író szülőházát. Itt Kupcsay Felicián miniszteri tanácsos a kultuskormány, Négyessy László a Magyar Tudományos Akadémia, Viszota Gyula a Szent István Akadémia nevében és Szavay Gyula a Petőfi Társaság képviselőjében mondottak beszédet.

A legnagyobb vasuti katasztrófia

(A regátbelli Vintilanca állomáson egy személyvonat befutott egy tehervonatba. — Eddig 78 a halottak és 200 a sebesültek száma. Vasuti állomás személyzet nélkül. — Kirabolták az áldozatokat)

Bucurestből táviratozzák: Tegnap a kora délutáni órákban az eddigi romániai vasuti katasztrófiát messze túlszárnyaló borzalmas szerencsétlenség történt a regátbelli Vintilanca állomáson. A Jassy és Csernovic között közlekedő 701 számú személyvonat Vintilanca állomáson összeütközött egy tehervonattal. Számos halott és sok sebesült áldozata van a szerencsétlenségnek. Ploestből, Buzcuból és Bucurestből több segélyvonatot indítottak a katasztrófia színhelyére.

A vintilancai vasuti szerencsétlenségről érkező újabb jelentések szerint délután 4 óráig több mint 30 haltestet és 70 sebesültet szedtek ki a romok alól. A mentési munkálatokban részt vesz a katonaság is. Az összetört kocsi kiemelése ma reggel kezdődött. Legelőbb még 30 halott lehet a romok között, akiknek legnagyobb része nő és katona. Tegnap mintegy 60 súlyos sebesültet szállítottak segélyvonaton Bucurestbe. Az áldozatok legnagyobb része annyira össze van roncfolva, hogy nem lehet őket felismerni. Személyazonosságukat így nem is lehetett megállapítani.

A vintilancai szerencsétlenség ügyében bevezetett nyomozás már eddig is megállapította, hogy a katasztrófia előidézésében az állomás egész személyzete bűnös, mert a személyvonat beérkezésekor a személyzet közül senki sem tartózkodott az állomáson.

Az állomásfőnök a szerencsétlenül járt személyvonaton utazott állomáshelyére és a szerencsétlenség alkalmával súlyosan megsebesült. A főbűnös azonban Paun Ion váltókezelő, aki a személyvonatot a 4-ik vágányra irányította, holott ezt a vonalat egy tehervonat foglalta el. Az összeütközés rettenetes volt.

A személyvonat három kocsija izzé-porrá tört. Este tíz óráig 78 halottat és 200 sebesültet találtak a romok között, akiknek állapota legnagyobb részben nagyon súlyos.

Vaitolanu belügyminiszter egy másik vonaton éppen akkor utazott át az állomáson és személyesen irányította a mentési munkálatokat. A késő éjjeli órákban érkezett meg az első sebesült-szállító vonat a bucuresti északi pályaudvarra. A szerencsétlenség híre ekkor már elterjedt a fővárosban.

Az állomáson leirhatalan jelenetek játszódtak le a segélyvonat megérkezésekor. A közönség kétségbeesetten rohanta meg a vonatot és hozzátartozói iránt érdeklődött. Az állomást a csendőrség tartja megszállva. A sebesülteket a katonai ambulanciára szállították. Károly trónörökösét Ramosevics államtitkár azonnal értesítette a megrázó katasztrófáról. Később pedig Bratlanu miniszterelnök tett jelentést Ferdinánd királynak Románia legnagyobb vasuti szerencsétlenségéről. A vintilancai állomás személyzete a szerencsétlenség után eltűnt, mert félt az életbenmaradt utasok bosszujától. A Dimineata jelentése szerint a szerencsétlenségeket követő hiénák is megjelentek, akik az első zilzavarban az áldozatokat kifosztották és a vonat podgyászszállítmányának legnagyobb részét elrabolták.

rencsétlenségeket követő hiénák is megjelentek, akik az első zilzavarban az áldozatokat kifosztották és a vonat podgyászszállítmányának legnagyobb részét elrabolták.

Nemzetek atlétaí.

(Jelentés a göteborgi olimpiász első napjáról.)

Göteborgból táviratozzák: A kis olimpiász ünnepélyes megnyitása után, amely díszfelvonulással és tisztelgésekből állott, megkezdődtek az atletika versenyek. Az első nap eredményei a következők: A 400 méteres gátfutásban első Ville (finn) 55.5 mp., második Somfay (magyar) 55.6 mp., harmadik Pettesern (dán) 57.5 mp. A felpályáig Somfay vezetett és biztos nyerőnek látszott, azonban elaprózott léptekkel a gátakat rosszul vette, két méterrel hátramaradt és a második helyre került. A 800 méteres síkfutásban első Johnson (svéd) 1 p. 57.5 mp., második Paulev (holland), harmadik Jonson (svéd). Fonyó (magyar) helyezetlen maradt. Az 500 méteres síkfutásban első Wide (svéd) 15 p. 8.4 mp., második Bockmann (svéd), harmadik Rastass (finn). Kulcsár (magyar) helyezetlen. A távolugrásban első Tuulos (finn) 731 cm., második Abrahamson (svéd) 719 cm., harmadik Hoff (norvég) 713 cm. Haluska (magyar) és Molnár (magyar) helyezetlenek. A súlydobás selejtező versenyében Csejthey és Ördögh (magyarok) helyezetlenek. A százméteres síkfutásban az első és középfutamokat bonyolították le. Gerő (magyar) az előfutamban 10.8 mp. kitűnő idővel győzött. A középfutamok győztesei: első futamban első Carr (Ausztrália) 10.8 mp., második Huber (német) 10.9 mp.; második középfutamban első Gerő (magyar) 10.8 mp., második Imbach (Svájc) 10.8 mp., a harmadik középfutamban első Broosch (holland) 11 mp., második Friedrich (német) 11 mp.

Magdeburgból táviratozzák: A magyar uszók a göteborgi versenyek előtt itt indultak két napos versenyen. Az első nap eredményei a következők: A négyszer 50 méteres spoint-stafétában első Magdeburg csapata 2 p. 2.4 mp., második Budapest csapata. A négy szer két százméteres stafétában első Budapest csapata 10 p. 40.4 mp., második Köln, harmadik Magdeburg. Nyerve öt méterrel. A százméteres hátúszásban első Fröhlich (Magdeburg) 1 p. 17.8 mp., második Bartha (Budapest). A vízipóló Budapest és Magdeburg csapatai között 1:1 arányban eldöntetlen maradt. A y má-

sodik napján a négyszer 50 méteres vegyes stafétában első Magdeburg 2 p. 15.2 mp., második Budapest, harmadik Köln. A négyszer százméteres spoint-stafétában első Budapest 4 p. 26.2 mp., második Köln 4 p. 37 mp., harmadik Magdeburg. Kitűnő idő alatt fölényesen nyerve. Az 50 méteres gyorsúszásban első Heinrich (Lipcse) 28.8 mp., második Hillmar (Magdeburg), harmadik Furnovszky (Budapest.) A Magyarország és Németország közötti vízipóló-versenyben győztes Magyarország 5:3 (2:3) arányban. A két napos uszóverseny alapján kiírt pontversenyben első Budapest és Magdeburg holtversenyben mindkettő tiz ponttal, a harmadik Köln.

Amundsen új expedíciója.

(Miért nem ment repülőgépen az északi sarkra?)

Párisból jelentik: Amundsen egy barátja, Ravat Charles, a párisi Excelsiornak érdekes részleteket mondott el a minap Amundsen meghusult északsarki útjáról.

— Valóban, Amundsen lemondott merész tervéről — mondotta. Néhány nappal ezelőtt táviratot kaptam tőle Alaszkából, amelyben közli velem, hogy vakmerő vállalkozását abbahagyja. Egyébként mindent elkövetett, hogy tervét megvalósíthassa. Pilótája, egy norvég tengerésztiiszt, Amundsen neve, bizonyára egyike a legmegbízhatóbb és legjelentősebb pilótáknak Norvégiában. A gép is, a mellyel Amundsen erre az expedíciójára készült, a legjobb és legmodernebb gépek közé tartozik, Angliában jelenleg nem állítanak elő alkalmasabbat. Gazdagon felszerelték élelmiszerekkel, technikai eszközökkel és egy Marconi készülékkel. Ily körülmények között is azonban be kellett látnia Amundsennek, hogy az ilyen utakon a legdrágább és legfontosabb, amit kockáztathatunk, maga az emberi élet. Amundsen arra a meggyőződésre jutott, hogy a gép még mindig nem elég biztos ahhoz, hogy sikeresen lehessen vállalkozni vele egy északsarki útra. Eredeti terve szerint Barroy-Kap-nál kellett volna átszállani a sarkon, tizenhat óra alatt elérhető volna azt a célt, természetesen tizenhat óra azon a vidéken örökkévalóságuk tűnik föl. Az északsarki tájakon a hideg eléri a 40—50 fokot a fagyponthoz. Valószínű, hogy ez a kemény temperatura hatással lett volna a repülőgép alkatrészeire és nyilván katasztrófális szerencsétlenséget idézett volna elő. Ez a megfontolás vezette Amundsent akkor, amikor lemondott északsarki útjáról. Június 3-án hagyta el Alaszkát és új expedíciójára indult, amelynek végcélja a Behring-szoros. Ez az út sem gyé-

rekjáték, különösen a forró évszakban, hiszen nyáron a nedves talajon hihetetlenül nehéz és veszélyes minden expedíció.

Irodalom, művészet

Sándor Erzsébet bucsuja.

(A „Mignon” előadása Bing János felléptével.)

Tegnap este a „Mignon”-ban bucsuzott el Arad közönségétől Sándor Erzsébet. Ez az este is a forró ünneplések sorozata volt, amelyen Arad közönsége elhalmozta szeretetének minden jelével ezt a kivételes tehetségű nagy művésznőt, aki sok szép és feledhetetlen, művészi élményekben gazdag estét szerzett a publikumnak. A tegnapi előadás érdekessége volt az, hogy Sándor Erzsébet, aki koloratúrszoprán, a címszerepet énekelte, amelynek sok része mély alt hangra van írva. Az ő kedvéért a partitúra több részét másfélszeres hanggal magasabbnak írták át, amit azonban a zenekar tegnap este nem tartott meg. A művésznő fölényes ének tudását és biztonságát jellemzi az a körülmény, hogy a zenekar kísérlése nem zavarta. Ennek az operának kedves és bájos játékos részeit is finom izléssel, közvetlenül és illuziótöltően oldotta meg. A citromária is viharos és szünni nem akaró tapsot eredményezett, de a második felvonás tükörárája annyira bravuros és finom volt előadásának minden részletében, hogy a zúgó tapsra a művésznőnek ismételnie kellett. — Összegezve azokat az openaestéket, amelyekben Sándor Erzsébet csodálatos szépségű és kiváló kulturájú hangjában gyönyörködhetünk, meg kell állapítanunk, hogy Arad zeneértő közönségének olyan kivételes művészi élvezetben volt része, amelyért köszönettel tartozunk ennek a nagy művésznőnek. Reméljük, hogy Sándor Erzsébet a jövőben is gyakran lesz alkalma Arad közönségének elismerésével honorálni. Bing János Lothariója énekben és játékban átgondolt és értékes alakítás. Bing szép és képzett, meleg baritonja tegnap este a legjobb diszponáltság fényében ragyogott. A vendégművésznővel énekelt nagy duettéért megérdemelt elismerő tapsot kapott. De az egész este végig sikert hozott számára. — **Kertész Vilmos** Meister Vilmosa énekben tökéleteset adott, hangja kulturált és finoman képzett s ezek a tulajdonok a legjobb magyar tenoristák közé emelik. Játékában azonban kissé merev volt. **Philise** szerepét **Z. Várady Margit** énekelte sok finomsággal és játékában a színésznő kedves kacérságát érezzük. Harmadik felvonásbeli nagy áriája minden dicsőretet megérdemelt. Kisebb szerepekben **Ladislav**, **Tókes Anni**, **Huszár Károly** járultak hozzá a

szép előadáshoz. A zenekart **Gelért Pál** vezényelte, aki a nyitányért külön tapsot kapott.

(b. i.)

* A nyári szinkór műsora. Szerda: Faust. Nirschy Emilia, Kálmán Oszkár és Fleischer Antal közreműködésével. Csütörtök: Allamtitkár ur. Ezt követőleg Mrs. Scheba átváltozó-művésznő fellépte. Péntek: Amor, a pénzügynök. Szombat: Bob herceg. Vasárnap este: Bob herceg.

* A klasszikus balett megszemélyesítője, Nirschy Emilia teszi feledhetlenné a Faust szerdai reprizét. A csodás zenéjű opera teljes egészében csak a világvárosok színpadain kerül előadásra, mert a negyedik felvonás Valporgis éjjelének jelenetét csupán itt tudják minden szépségével kihozni. A Faust teljes előadását Aradon Nirschy Emilia primaballerina vendégszereplése teszi lehetővé. A kiváló primaballerinán kívül Kálmán Oszkár is fellép, aki Mefisztót énekli. A fővárosi nivót biztosítja még az is, hogy a zenekart a vendégművészek kíséretében lévő Fleischer Antal dirigálja.

* Boszorkányos gyorsasággal perdül a nézők szemei előtt a darab, amelynek minden egyes szerepét Mrs. Scheba, a kiváló átváltozó művésznő alakítja. Mrs. Scheba az európai kontinens minden színpadán megfordult és fellépteivel valósággal lázba hozta a közönséget. A kiváló

Poincaré válaszolt Angliának. Enyhült a politikai feszültség.

Londonból táviratozzák: Az *Observer* írja: Az angol kabinet megmásíthatatlan elhatározása, hogy írásbeli választ követeljen a kérdőívre. Ellenkező esetben a londoni kormány nyilvánosan leszögezi politikáját és rá fog mutatni arra, hová ragadja a francia politika Európát. *Creve* párisi angol nagykövet kijelentette *Poincaré*nak, hogy Anglia minden eszközzel megakadályozza Németország gazdasági összeomlását.

Könnyen lehetséges, hogy összeülnek a gazdasági kaoszt elhárítani akaró semlegesek kormányai. Ezen a tanácskozáson Anglia, Olaszország és Belgium is részt vesznek.

Baldwin végkép elhatározta, hogy a jóvátétel kérdésében a cselekvés terére lép, mert az a felfogása, hogy Anglia szenved a legtöbbet a Ruhr-megszállás miatt. A *Daily Mail* arról értesül, hogyha Franciaország nem revideálja Ruhrpolitikáját, Anglia és az Egyesült Államok Franciaországot háborus adósságainak megfizetésére fogja kötelezni. A konzervatív-párt egyrésze, amely az angol ipart képviseli, az utóbbi napokban érintkezésbe lépett Németországgal. Az akcióhoz néhány francia nagyiparost is sikerült megnyerni.

Párisból táviratozzák:

A *Gloire* szerint

átváltozó művésznő még csütörtökön játszik Aradon, második fellépte alkalmával teljesen új műsört állított össze. Fellépését megelőzőleg az aradi társulat vigjáték-együttese az „Allamtitkár ur”-at eleveníti fel Szendrey Mihállyal a címszerepben.

* **Bob herceg** a legbájosabb operettek egyike és **Bob urfi** még ma is ép úgy meghódítja a szíveket, mint amikor ennek az operettnak bemutatójára készültek a világ valamennyi színpadán. A kedves és soha meg nem unható operettet szombaton és vasárnap este eleveníti fel az aradi társulat. A címszerepet **Balogh Böske** játsza, akinek istenadta temperamentuma egyuttal a sikert is jelenti.

* **A szerelem istene**, a szárnyas **Amor**, akinek nevét a kacagató francia bohózatban egy pénzügynök viseli. Egy pénzügynök, aki körül a ferde és fonák helyzetek egész labirintusa keletkezik, minden szava át van fűtve a legfinomabb pikantériával és legkacagatóbb komikummal. Aradon a repriz bemutató erejével hat, mivel a háboru előtti években került ez a kitünő francia bohózat Aradon utoljára színre. Az aradi társulat vigjáték-együttese már hosszú idő óta készül a darab előadására, amelyet épen pikantériájára való tekintettel kizárólag csakis felnőttek nézhetnek végig.

A szomszédi viszony.

(A megegyezés kérdése a magyar nemzetgyűlésen.)

Budapestről táviratozzák: A nemzetgyűlés mai ülésén *Pesthy Pált* választották meg alelnökké *Almássy Pál* helyére, aki az egységespárt ügyvezetője lett. Az indemmitás vitája során *Szakács Andor* 48-as kisgazda a földreform radikális végrehajtását sürgette. Foglalkozott a kormány külpolitikájával és hibáztatta, hogy nem teremtette meg a szomszédos államokkal való megegyezés feltételeit. Felemlítette, hogy a nemzetgyűlés több tagja a székelycsina elnökének meghívására Belgrádba készült, hogy elősegítse Jugoszláviával a közeledést. Belgrádban ünnepélyesen akarták őket fogadni és ünnepélyekre készültek. De a terv politikai okokból meghiúsult. Akkor még nem volt meg a kisanant. Akkor hazatérésnek minősítették a közeledést a szomszédokhoz, amit most a kormány is szükségesnek tart. Most a köztudatban van, hogy az ország létérdeke a szomszédokkal való megegyezés. Végül azt kívánta, hogy a kormány hagyja el helyét, mert sem politikai, sem gazdasági sikereket nem tud felmutatni.

Miért emelkedik a lei?

(Magyar szaklap a román valutáról.)

A Budapesten megjelenő *Magyar Lloyd* című pénzügyi szaklap „A lei árfolyam-emelkedése” címen érdekes cikket közöl, amelyből közöljük az alábbi részt:

A lei árfolyama a párisi tőzsdén lassu tempóban bár, de emelkedik. A *Banca Nationala* megbízta a *Banque de Paris et des Pays Bas* intézetet Párisban, hogy részére külföldi piacokon 120 millió leit vásároljon össze, de a nevezett bank mindössze 15 milliót tudott megvásárolni. A lei kiáratásának hiánya a külföldi tőzsdéken több okra vezetendő vissza: elsősorban a külföld a leit a jelenleginél jóval magasabb árfolyamok mellett szerezte meg és nem hajlandó ettől a valutától a mai olcsó árfolyamon megválni; továbbá a leibirtokoknak egyrésze ezt a valutát abba a 2 és fél millió angol fontra rugó kölcsönbe investálta, amelyet a kormány a külföldön forgalomban levő kincstári jegyek konszolidálása céljából vett fel. E 4 százalékkal kamatozó kölcsönkötvények tulajdonosai az esedékesség beálltával lei követelésüket névértékben, illetve francia frankokban fogják visszakapni. Egyébiránt a román kormány a párisi tőzsdén folyó lei-spekuláció esetleges hátrányainak ellensúlyozása céljából megegyezett a francia kormánnyal abban, hogy a párisi tőzsdén fiktív leikötések ne jöjhessenek létre, hanem csak reális, a tőzsde által ellenőrzött adás-vételek.

A lei árfolyamának emelkedése részben a Romániában beállott bőséges esőzésekre is vezetendő vissza, amelyek úgy az ősz, mint a tavaszi vetések állapotát szemlélve láthatólag megjavították. Igaz ugyan, hogy a tavaszi búzával bevetett terület nagy hiányt mutat fel, de azt remélik, hogy a meglehetősen nagyobb hektáronkénti hozam ezt a hiányt nagyjából ellensúlyozni fogja.

Baldwin francia-gyűlölete nem fogja megszilárdítani azt a kormányt, amelynek nevében jogosítva érzi magát meginteni Franciaországot. Ha a Foreign Office türelmének vége szakad, amint azt *Baldwin* mondja, Franciaország türelme éppen úgy véget ér. A *Temps* éppen bírálja az *Observer* cikkét, amely a megértést megakadályozza. Az, aki az együttes győzelem épületét aláaknázza, legelőbb Angliát ingatja meg. Az, aki az *Observer* mellé áll, ellensége az angol népnek.

Párisból táviratozzák: Az angol kérdőívre való válasz ügyében hírlik, hogy számos képviselő biztosította *Poincaré*-t, hogy a válasznál a kamarát és a véleményét maga mögött fogja vállalni. Mindenki kívánja az Angliával való barátságos megegyezést, de nem oly áron, amely egyértelmű a teljes legyőzettel.

Párisból táviratozzák: Az angol kérdőívre *Poincaré* tegnap válaszolt hír szerint igen békülékeny formában *Saint Aulaire* francia nagykövet *Curzon* lord távollétében helyettesének adta át *Poincaré* válaszát. *Curzon* helyettese kijelentette, hogy az angol kormány nem szándékozik külön tárgyalni Németországgal, illetőleg Franciaország kizárásával összehívni a szövetségi konferenciát és az Unioval együtt Franciaországot adósságai fizetésére kötelezni. Párisban az a vélemény, hogy a válaszigyűjtés enyhítette az erősen kiéleződött francia-angol konfliktust. Kérdés, hogy az angol kormány magáévá teszi-e a választ.

Brüsszelből táviratozzák: Május 2-án mutatkozott be az új belga kormány, amely kijelentette, hogy a Ruhr-kérdésben Franciaországgal együttesen jár el.

A duisburgi robbanás.

(A pápa elítéli a merényletet.)

Duisburg és Hochfels között, — mint az *Aradi Közlöny* megírta — péntekről szombatra virradó éjjel levegőbe röpült a vasúti hid, éppen akkor, amidőn egy francia katonavonattal haladt át rajta. Állítólag meghalt 55—66 katonára, köztük 9 belga. Ujabban a következő távirati jelentéseket kaptuk:

Berlinből táviratozzák: Az eddigi jelentések szerint nincs ok arra a feltevésre, hogy a duisburgi robbanást német részről idézték elő. A Havas-ügynökség jelentése is azt mondja, hogy a szerencsétlenség vagy bombarobbanás, vagy pedig a vonat egyik gáztartójának robbanása folytán keletkezett. A teljesen tisztázatlan tényállás ellenére a belga parancsnok drákói rendszabályokat léptetett életbe Duisburg és Hambrak lakosságával szemben. A robbanásról a Ruhr-vidékről a következő részleteket jelentik: Szombaton reggel fél 2 óra tájban Hochfels környékén erős robbanást hallottak, amely megrázta a házakat. A robbanás oka még ismeretlen. Ugy hírlik, hogy a Duisburgból induló vonat erősen megsérült, több kocsis és a vágány egy része elpusztult, a hidnálya sértetlen maradt.

Brüsszelből táviratozzák: *Poincaré* a következő táviratot intézte a belga kormányhoz: — Felháborodással és fájdalommal értesültem a gyalázatos merényletről, amelyt német gonosztevők követtek el és amely kilenc vitéz katonára hálálát okozta. Kérem önt, legyen a mélyen sújtott családnál a francia kormány részvételének tolmácsa. *Poincaré*.

Theunis miniszterelnök a belga kormány nevében köszönetet mondott a részvényt nyilvánításért.

Rómából táviratozzák: A pápa Párisban sajnálkozását fejezte ki a duisburgi esemény miatt, ami éppen akkor történt, amikor ő a legnagyobb energiával dolgozik a béke ügyén. Helveticus, hogy van nekünk olyanok, akik vértől és erőszakkal akariák elérni céljaikat. Politikai körök jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy a pápa aktív részt vesz a politikában. Ettől sikert remélnek.

Berlinből táviratozzák: Az egész német sajtó elítéli a duisburgi merényletet. A lapok kijelentik, hogy ha a merénylet német részről történt, akkor közönséges gonosztevőkről van szó, amelynek semmi köze a passzív ellenálláshoz, amelyet a Ruhr-vidék egész lakossága elítél. Ideérkezett jelentés szerint a belga hatóságok letartóztatták Duisburg polgármesterét.

— A külügyminiszter a varsói látogatásról. Bucarestből táviratozzák: Duca külügyminiszter tegnap beszámolt a fővárosi sajtó képviselői előtt a varsói utjáról. Elmondotta, hogy milyen meleg fogadtatásban részesítették a királyi párt a hatóságok, a lengyel nép és a sajtó pártállásra való tekintet nélkül. A külügyminiszter hangoztatta a lengyel-román szövetség fontosságát és a jelenlegi viszony fenntartásának szükségességét. Duca és Soyta lengyel külügyminiszter az összes európai általános kérdésekben megállapodtak. A külügyminiszter szerint Lengyelország az utóbbi időben hatalmas fejlődésnek indult

Aradi író szindarabja Olaszországban.

(Kardos Andor „Sárga nagyur”-jából opera-szöveg. Bosnyák Zoltán elviszi Puccinihez.)

Nemrégiben mutatta be az aradi színház *Kardos* Andornak, a kitünő színpadi szerzőnek „A sárga nagyur” című egy felvonásos szindarabját. A napokban az Aradon vendégszerepelt *Sándor* Erzszi kamaraénekesné férje, *Bosnyák* Zoltán is megnézte a darabot, amely úgy neki, mint a feleségének rendkívül tetszett és kijelentették, hogy a darabból kitünő operaszöveget lehetne készíttetni. *Kardos* Andor meg is állapodott *Bosnyák* Zoltánnal, hogy a darabot lefordíttatja olasz nyelvre és elviszi magával Olaszországba, ahol találkozni fog *Giacomo Puccinivel*, a világhírű olasz zeneszerzővel. *Puccini* már régen keres va-

lami szenzációs és egzotikus témát és így *Kardos* darabja bizonyára meg fogja nyerni tetszését. Lehet, hogy *Kardos* darabját némiképp máris eredeti és kitünő *Puccini*-muzsikával, mint operát fogják vizionlátni az aradi színház színpadán. *Kardos*nak ezenkívül van még egy háromfelvonásos darabja félig készen, amelyből, ha *Puccinivel* sikerül a megállapodás, a mi bizonyosra vehető, akkor szintén operát fognak írni. „A sárga nagyur” karrierje *Bosnyák* Zoltán pártfogásával elintézettnek tekinthető és valószínűnek látszik, hogy rövidesen a beérkezett, állandóan műsoron levő operák között fogják emlegetni.

A magyar Deviza-központ megszüntetése

(Szabad a devizák és valuták forgalma. — Aradi pénzügyi szakember a rendelkezésről.)

Budapestről táviratozzák: A Devizaközpontnál szenzációs reformok történének, amelyek a mai napon életbe is lépnek. A Devizaközpont ezentul megengedi a cégeknek, hogy az idegen valutákat és devizákat ne szolgáltatassák be a Központnak, hanem az igényjogosultaknak szabad megállapodással közvetlenül eladhatják. Amikor a Devizaközpontnál történt reformok híre tegnap délután nyilvánosságra került, nagy örömet és meglepetést keltek. Különösen fontosak a könnyítések a szomszédos államok és elsősorban a Romániával való kereskedelem szempontjából. A kereskedelmi kapcsolat Románia és Magyarország között az utóbbi időben lényegesen csökkent, éppen azért, mert a magyar Devizaközpont nem rendelkezett a kellő devizával és nem tudta azokat az importőröknek rendelkezésükre bocsátani. A faexportot az utóbbi időben a román fatermekkel teljesen megszüntették Magyarország felé, mert a magyar fakereskedők sok száz millió lejjel tartoztak a Devizaközpont pedig nem utalta ki ezekre az összegeket. Sokan a zúfgorgalomban a központ megkerülésével szerették be idegen devizáikat, ezért is volt óriási eltérés a hivatalos kurzusok és a magánforgalmi kurzusok között, sokan azonban nem merték megkockáztatni a dolgot. Ugy látszik, a magyar pénzügyi körök belátják a dolgok lehetetlen voltát és megkezdték az első lépést a Devizaközpont megszüntetése felé.

Az *Aradi Közlöny* munkatársa beszélgetést folytatott egy aradi pénzügyi szaktekinnyel, aki a magyar Devizaközpont megszüntetésének jelentőségéről a következőket mondotta:

— Amennyiben a budapesti Devizaközpont munkáját megszünteti, annak hatása előre kiszámíthatatlan. Az aradi pénzügyi piacon a hirtelen nagy tartózkodással fogadták és ennek hatása alatt magyar koronában az üzlet minimálisra szállott alá. Ugy a pénzintézetek, mint az exportőrök tartózkodnak az eladástól, mert lehetségesnek tartják, hogy a Devizaközpont megszüntetésével a belföldi magyar korona értéke emelkedni fog és a mostani külföldi és belföldi magyar korona ára helyett egy középárfolyam fog kialakulni. Az új

árfolyam mindenestre magasabb lesz, mint a külföldi korona ára volt, de alacsonyabb a belföldi értékénél. Ezt azonban csak átmenetinek tartják és a pénzügyi körökben úgy vélik, hogy a magyar Devizaközpont megszüntetésével a magyar korona értékében nagy esés várható, mert nem lesz olyan szervezet, amely a korona áringadozására befolyást gyakorolna. Az itteni bankok az üzleti élet felendülését várják a magyar Devizaközpont megszüntetésétől, mert ez által az arbitrázs üzleteknek nagyobb piaca nyílik.

Az áruüzletekre nézve is nagy jelentőséggel bír a Devizaközpont megszüntetése, mert a kereskedőknek, akiknek eddig csak külföldi magyar koronával volt módjukban Magyarországból árukat beszerezni, ezután mivel szabad forgalom tárgyát képezik a koronák, jobban lesz módjuk árukat beszerezni.

Speciális adókiivetés.

(Nagykereskedők, nagyiparosok és nagyvállalatok adója.)

A speciális adókiivetőbizottság ma délelőtt kezdte meg működését az aradi pénzügyigazgatóság földszint 13. számú helyiségében. A bizottság elnöke *Serb* Sándor pénzügyi főtanácsos és tagjai *Mar tinovicu* Mihály városi adóhivatali főnök, a kereskedők és nagyiparosok nevében pedig *Motorca* Coniolar. Ez a bizottság azoknak a nagykereskedőknek, nagyiparosoknak és nagyvállalatoknak adóit állapítja meg, akiknek a forgalma meghaladja a két millió lejt. A mai tárgyaláson a *Szimányi Testvérek* fakereskedő cégére 812.000 lejt adó kiivetését javasolták, végeredményben azonban csak 97.000 leiben állapították meg a cég adóját. *Vulcu* Maxim gépgyárosra 300.000 lejt javasoltak kiivetni, az adóját 75.000 leiben állapították meg. *Orbán* István bútorgyárosra a 200.000 lejes javaslattal szemben 57.000 lejt vetettek ki. *Horváth* Sándorra, a Vaspálya-szálló és vendéglő tulajdonosára 38.000 lejt vetettek ki. *Schleinger* Farkas fakereskedőre 98.000 lejt, *Czukur* László fakereskedőre 53.000 lejt vetettek ki. A *Steinfeld* és *Herskovits* textilárú cégére a javaslat 300.000 lejes adó kiivetését indítvá-

nyozta és ezzel szemben az adót 63.000 leiben, a *Herbstein* fűszerárkereskedő cég adóját 80.000 leiben, a *Rauch* és *Grossmann* szeszkereskedőkét 63.000 leiben állapították meg.

HIREK.

A Club-kávéházi merénylet.

(Boszu a kávéház tulajdonosa ellen. — Millió korona a nyomravezetőnek.)

Budapestről táviratozzák: Budapest közönségét még mindig izgalomban tartja az a merénylet, amelyet a Club-kávéház ellen elkövetett első merénylet évfordulóján követtek el. Éjjel egy órakor, amikor a merénylet történt, a kávéház környéke teljesen csendes volt. A kávéházban csak a tulajdonos *Katona*-család tagjai tartózkodtak és egy tőzsdésekből és ügyvédekkel álló társaság egy színesznővel. Már éppen távozni akart ez a társaság, amikor nagy recesszéssel és ropogással betört a közelében levő nagy kávéházi ablak és bezuhant rajta egy hatalmas kézigránt. A kávéházban levők rémülten menekültek, azonban a gránát nem robbant fel. Mire első ijedségükből magukhoz tértek és rendőrt hívtak, a tettesnek a kávéház körül nyoma sem volt. Azt hiszik, hogy a helyszíni viszonyokkal ismerős egyének követték el ezt a második merényletet és a *Katona*-családot akarták megfélemlíteni, amelynek tagjai néhányat felismertek a három évvel ezelőtt elkövetett merénylet tettesei közül. Akkor a családot megfenyegették, hogy el fogják pusztítani. A szakértői vizsgálat megállapította a kézigrántól, hogy ekzisztálta töltött és vasszilánkok és drótszilánkoknak benne. A gránát azért nem robbant fel, mert a szitáló esőben gyújtószinória átmedvesedett. Ha felrobbant volna, 25—30 méteres körzetben mindenkit megölt volna. A rendőri nyomozás tovább folyik.

Budapestről táviratozzák: *Rakovszky* Iván belügyminiszter a merénylet nyomravezetőjének egymillió korona jutalmat tűzött ki. A nemzetgyűlés mai ülésén interpelláció formájában szóba hozták a merényletet. A belügyminiszter a legszigorúbb megtorlást ígerte.

— Hiába felebbezték az adóilletéket. Az adófelebbezési bizottság ma délelőtt kezdte meg a most folyó adókiivetések során megállapított, a kereskedőkre és iparosokra, valamint egyéb foglalkozásukra kiivetett adók ellen benyújtott felebbezések tárgyalását. A bizottság a pénzügyigazgatóság első emeletén az igazgatói előszobában tartja tárgyalásait. A bizottság elnöke dr. *Moldovan* Silvius törvénytudó elnök, tagjai *Margineantiu* Titus pénzügyigazgató és *Stan* Todor nagybirtokos. Értesülésünk szerint a mai tárgyaláson majdnem minden esetben helybenhagyták az adókiivető-bizottságok által megállapított összegeket és így kevés kivétellel a felebbezéseket elutasították. A felebbezési bizottság határozata ellen most már csak a bucurestii legfőbb semmitűzősékhez lehet felebbezni.

— Kitüntetés. Öfelsége a király *Calinic* Istvánnak, az aradi szigancához beosztott első osztályú határrendőr-kapitánynak a Victoria-érdemrendet adományozta.

— *Dr. Böhm* Pál ügyvédi irodáját Brádon megnyitotta.

— A római katolikus papok fizetés kiegészítése. Timisoarai (temesvári) szerkesztőségünk telefonjelentése: Anghelescu közoktatásügyi miniszter az erdélyi és bánáti római katolikus papság fizetésének kiegészítésére hatszázhatvanötezer nyolcszáz lejt hitelt kapott. A miniszter ebből a csanádmezei papnevelő intézetnek 35 ezer lejt utalt ki.

— Speciális adókievetés. Az aradi pénzügyigazgatóság földszint 13. számú szobájában működő speciális adókievető-bizottság 5-én, csütörtökön a következő adóját tárgyalja: Hacker Testvérek, Färber Lajos, Pollák József, Schönberger és Grünstein, Hirsch és Szénássy, Boross és Czucker, Strasser Ignác, Kovács Kornél (Soma), Glück József, Bing Ede, Robitsek József.

— Kóburg Luiza kibékült Stefániával. Bécsből táviratozzák: Kóburg Luiza hercegnő elhagyta Pécsét és Oroszvárra utazott nővéréhez, Lónyay Elemér hercegéhez, Stefánia királyi hercegnőhöz, akivel a legutóbb kibékült. A két hercegnő most együttesen fogja érvényesíteni örökségéhez való igényét atyjuk, II. Lipót belga király hagyatékával szemben.

— Hol működnek az adóüzlös-ségek? Az aradi adókievetőbizottságok holnap, szerdán a következő utcákban folytatják munkájukat: az I. Gájban, a II. a Parchie Protopopescu (Bethlen) utcában, a III. a Pestelui (Hal) téren, a IV. a Minorita palotában és a Bratianu (Weitzer János) utcában, egyes a speciális adókievetésből kimaradt adózóknál, az V. a Costa Negri (Nagy Sándor) utcában, a VI. az Ortutay-palotában és az ettől az Eminescu (Deák Ferenc) utca fogó száma felé, a VII. a Pestelui (Hal) téren, a VIII. a Murciu Scævola (Hajó) utcában és a IX. a Doamna Balasa (Purgly Lajosné) utcában.

— Kilencmillió pénzbírság. Bucurestiből jelentik: A semmitől a Magyar Általános Hitelbank Oradea-marei (nagyvárad) fiókjának ismeretes kilencmillió perében beadvót felelőbizet elutasította és kötelezte a jótálló Bank de Belge-t kilencmillió 43.000 lejt pénzbírság megfizetésére.

— Adakozás. A legrégebbi ródna templom felépítése javára ma Mária Ferenc 200 lejt küldött be az Aradi Közlöny kiadóhivatalához. Az összeget rendezési helyére juttatjuk.

— Az Aradi Bélyeggyűjtők Egyesületének közgyűléséről szóló mai cikkünkbe hiba csuszott be, amennyiben az egyesület elnöke nem Lukácsy Lajost, hanem dr. Lukácsy Lipót ügyvédet választották meg.

— Közel négy millió követel a város az államtól. A város vezetősége ma összeállította az állammal szemben összegyűlt követeléseit. A városnak három millió 747 ezer lejt tartozik az állam. Ebből az összegből több mint két millió az állami adóknak a városra eső részét teszi ki. Az összeg többi része a tisztviselők fizetékülönözete, amelynek kiutalását az állam magára vállalta. A város vezetősége feliratot intéz a belügyminiszteriumhoz és kéri az összeg sürgős kiutalását.

— A Pásztorúti cluji (kolozsvári) irodalmi folyóirat legújabb száma Reményik Sándortól hoz visszaemlékező sorokat Pákh Albertre, Bodor Aladárra, Nagy Emmára, Reményik Sándorra és Bartalis Jánosra, Pákh Albert és Balogh Endre novelláira, Kristóf György Pákhot és Petőfi Sándorra író tanuló

nya és élénk megjegyzés-rovat teszik tartalmassá ezt a számot.

— Az újságíró-kongresszus és parkünnepély. Az újságíró-kongresszus első napján, szombaton 11 órakor nyilvános diszkozyülés lesz a városháza nagytermében, amelyen a vendégek üdvözlése után Paál Árpád cluji (kolozsvári) lapszerkesztő és Zima Tibor Arad város országgyűlési képviselője az erdélyi sajtó, Coszta Foru és Mille Constantin bucuresti szerkesztők a királyságbeli sajtó nevében szólalnak fel. Kétségkívül a legnagyobb érdeklődésre — a román újságírók beszédén kívül — Zima Tibor országgyűlési képviselő beszéde tart számot, akit a kongresszus a központi választmánynak különben dísztagságra is ajánl. Délután ugyancsak a városháza nagytermében történik a szigorúan vett kari ügyek megbeszélése, amelyet szombaton este a közönség bevonásával nagyvárnyu bankett követ. Vasárnap délelőtt a Kulturpalota nagytermében a kongresszus rendezősége matinét rendez, amelyen Clujról (Kolozsvárról) Paál Árpád, Kádár Imre, Lengyel Vilmos és Kolbai Il-diko, Oradea-mareről (Nagyváradról) Tabéri Géza és P. Gulácsi Irén, míg Aradról Faragó Rezső, Opre Jeni és Zala Béla vesznek részt. A matiné jegyeit szerda délutántól kezdve a Bloch-cég árusítja. Vasárnap d. u. 2 órai kezdettel az Eminescu (Baross) park egész területén hatalmas méretű parkünnepélyt rendeznek az újságírók.

— Csipkék, betétek, himzések, hárnyák fehér, fekete és minden ruha színéhez érkeztek Hoffmann Sándorhoz.

— Mi megbízható? Szakértők megállapították, hogy Olla gummi az egyedül megbízható óvszer.

— A drótnélküli táviratozás új szenzációja. Rómából táviratozzák: Marconi legújabb kísérletei valószínűsítik a dróttalan táviratozás terén. Marconi a Cap Verdéről 4130 kilométer távolságra táviratozott a Poldhu-állomásnak, még pedig csak 240 mikroampere-árammal. Azt hiszi, hogy az áram erejét 1—10 kilowattal csökkentheti. Eszerint egy 12 kilowattos állomással Európa pából Braziliáig lehetne drótnélküli táviratozni.

— Repülőgépes detektívek. Londonból jelentik: A bűnügyi rendőrség a gyalogos, lovas, biciklis, autómobilos és motorcsónakos detektívekkel kívül legközelebbi repülőgépes detektíveket is állít szolgálatba, hogy minden lehető módon üldözhesse a bűntevőket. Amerikában már régóta vannak repülőgépes detektívek és ennek a berendezkedésnek a sikere birtára a londoni rendőrséget a példa követésére. A rendőrség főképpen a Londontól távolabb levő és vasúton nehezen megközelíthető helyeken történő bűnesetek földertésére vagy az ilyen helyre menekült gonosztevők üldözésére fogja kiküldeni a repülő detektíveket. Gyakran megtörténik ugyanis, hogy Londonban elkövetett gonosztevők tettesei vasúton alig megközelíthető vidékre menekülnek, az üldözésükre kiküldött detektíveket pedig az országot elzárásával megakadályozzák az üldözésben. A repülőgép, amelynek nem lehet utját állni és amely gyorsabb is az autómobilnál, kétségtelen igen hasznos kiegészítő eszköze lesz a bűntevők üldözésének és kézrekerítésének.

A budapesti ekrazitos banda bünei.

(Merényletet terveztek a román király ellen.)

Budapestről táviratozzák: A Kovács testvérek bűnügyében a kir. ügyészség tizenkét vádlott letartóztatását rendelte el. Az ügyészi vádindítvány csalással, az állami és társadalmi rend elleni fel-forgatással vádolja a letartóztatottakat, akik a nekik nem tetsző politikusokat el akarták tüntetni, ki akarták kiáltani a katonai diktatúrát, fel akarták robbantani a Dohány-utcai zsinagógát, sőt a vád

szerint Ferdinánd román királyt gránáttal el akarták pusztítani. Erre a célra 14 kiló ekrazitot szereztek be, amit át akartak csempészni a román határon. Szándékuk volt továbbá a nagyváradi állampénztár kirablása, hogy az ott található egymillió 200 ezer lejel embereket toborozzanak, akik a román király elleni merényletet előkészítették volna.

— Megkönnyítik az Északamerikai Egyesült Államokba való bevándorlást. Párisból jelentik: A „Chicago Tribune” washingtoni értesítése szerint Julius elsejéttől 357,803 bevándorlót engednek be az Északamerikai Egyesült Államokba. Az amerikai hatóságok ezenfelül még minimálisan 25,000 újabb kérvényre számítanak, melyeket valószínűen kedvezően fognak elintézni, mivel az Egyesült Államokban a nagybirtokok nagyrészen az ipari üzemekre való áttérése következtében igen nagy lesz a munkáshiány.

— Orvosi hír. Dr. Duschnitz Kálmán szemorvos, volt v. tanársegéd a wieni szemklinikán, rendeléseit megkezdte. Rendel d. e. 9—11-ig, d. u. 2—4-ig Str. Take Ionescu No. 1. (Batthyány- és Sárosi-u. sarok.)

— Harding elnök eladta az újságját. Washingtonból jelentik: Harding megvásárolta négy évvel ezelőtt, tehát egészen fiatal korában a „The Star” című napilapot, amely Marion városban jelenik meg. A lap mostanig kizáróan Harding tulajdona volt, most azonban eladta. Az új tulajdonosok részvénytársaságot alakítottak, amelynek az elnök is tagja. Együttal arra is kötelezte magát, hogy minden hónapban két cikket ír.

Semmi sem láthatatlan.

(Hír, egy csodálatos találmányról.)

Madridból jelentik, hogy egy spanyol ember, Santacara márki olyan eszközt talált fel, amellyel átláthatatlan tárgyakon, például ólmon, át lehet látni. Néhány nappal ezelőtt végzett vele kísérleteket a madridi királyi család néhány tagja, két jezsuita és több tudós. A kísérletek lefolyása alatt a márki pontosan megnevezte több olyan tárgynak a helyét, a melyet ólomlemez mögött helyeztek el. További részletek erről az érdekes kísérletről egyelőre még hiányoznak, de már e rövid hír is óriási feltűnést kelt a világsajtóban és a legkülönbözőbb megjegyzésekre ad alkalmat. Ez érthető is. Hiszen ha igaznak bizonyul a felfedezés, valószínűsít forradalom előtt áll a világ. Vannak, akik már most veszedelmes embernek nevezik a felfedezőt és azt ajánlják, hogy haladéktalanul zárják be. — Felfedezése egyértelmű azzal, hogy megszűnik a világ nyugal-

ma. Hiszen a feltételek feleség ez eszköz segítségével rögtön megtalálja férje zsebében a szerelmesleveleket, melyek éppen arról szólnak, hogy délután négy órakor randevuja van. A postás maga is elolvashatja már az összes leveleket és tudomást szerezhet minden családi titokról. Az anyák lemondhatnak arról a reményről, hogy lányukat valaha férjhez adják, hiszen valamennyi mesterséges bájja a lányoknak rögtön nyilvánvalóvá válik a kérő előtt. És így tovább. Nem lesz többé titok. De talán nem kell ennyire aggódni, hiszen egyelőre még nem kell elhinnünk, hogy valóban feltalálták ezt a csodálatos eszközt.

Az aradi postacsalo

büntársalt elfogták.

(Revolverharc a szökevény és a detektívek között.)

Oradeamareről (Nagyváradról) jelentik: A nagyváradi postaigazgatóság Julius Közepén tartott rováncsolása alkalmával szenzációs sikkasztásnak jött a nyomára. A pénztár és a könyvek átvizsgálásánál a vizsgálat hétszáz ezer lejt hiányt konstatait. Hosszas nyomozás után kiderült, hogy a hiányzó összeget Káló Géza postatiszt, Freiberg Jeno nagyváradi siber és Weinberger Manó aradi kereskedő vették fel hamisított utalványokkal. A bűnszövetkezet a nagy szabású sikkasztási műveletet már hónapok óta folytatta. Freiberg és Weinberger utalványblanketákat állították ki a saját címükre, a kitöltött ürlapokat átadták Kálónak, aki ráütötte a posta helyegzőjét és az érkezett utalványok közé csempészte be a hamis blanketákat. A nagyváradi posta utalványosztálya esetenként gyanútlanul fizette ki a hamis postautalványon feltüntetett pénzoszeget a címzetteknek.

Három nap előtt a posta igazgatósága feljelentést adott be az ügyészséghez, amely elrendelte a három cinkos letartóztatását. Weinbergert aradon tartóztatta le a rendőrség. Kálót pedig Nagyváradon. Freibergert nem tudták letartóztatni, mert Clujra (Kolozsvárra) rándult. Tegnapelőtt éjjel detektívek várták az állomáson Freibergert, aki mikor igazolásra szólították fel, futásnak eredt. A Rákóczi-úton valószínűsít revolverharc fejlődött ki Freibergert és a detektívek között, míg végül a detektíveknek sikerült Freibergert ártalmatlanná tenni és letartóztatni.

**Közgazdaság.
Emelkedik a dollár.**

(Javul a magyar korona.)

A dollár értéke, bár lassu tempóban, néhány nap óta állandóan emelkedik. A tegnapi zürichi zárásban 568.50-es áron jegyezték, a mai nyitásban 573-ra ugrott, a zárásban pedig 572.25 volt a kurzusa. Aradon tegnap 204 lejt, ma pedig 208 lejt fizettek a dollárért. A magyar korona Zürichben stabil volt, a bucaresti tőzsdén, az aradi és temesvári magánforgalomban azonban jelentékenyen javult. Felfegyverzésre érdemes még a szokol zürichi emelkedése 17.17-re. A francia frank megtartotta tegnapi árfolyamát. A magyar Devizaközpont a lejt ma 43-47 értékeléssel jegyezte. A szokol itt is emelkedett és a tegnapi 250-260.50-es kurzussal szemben ma 254-266 volt az árfolyama. Bucarestben megállt a léva esése: 1.80-as áron jegyezték. Az aradi magánforgalomban nagy kínálat és élénk kereslet mellett nagy hossz volt. A lei Párisban nem változott, a mai nyitásban is 8.50 volt a kurzusa.

Aradi valutaárak. (Julius 3.) Francia frank 12.20, svájci frank 35.50, dollár 208, dinár 2.05, szokol 6. márka 0.0025, lira 9. angol font 900, magyar korona 0.0160, osztrák korona 0.0030. **Kifizetések:** Budapest belföldi 72, külföldi 48. Pécs 350, Berlin 0.0014, Prága 6.08, Zürich 35.50, Milano 8.80, Páris 12, London 925, Newyork 205, Belgrád 2.25.

Temesvár valutaárak. (Julius 3.) Berlin 0.0013, Newyork 203.50, London 9.28, Belgrád belföldi 2.20, külföldi 2.10, Zürich 35.50, Bécs 352, Budapest belföldi 75, külföldi 50, Milano 8.85, Páris 12.20.

Bucaresti tőzsdézárás. (Julius 3.) **Kifizetések:** Páris 12.10, Berlin 0.0013, London 930, Newyork 203, Milano 8.90, Zürich 35.40, Bécs 0.0029, Prága 6.09, Budapest 0.0225. **Valuták:** Napoleon 710, márka 0.0020, léva 1.80, török lira 1.15, angol font 920, francia frank 12.30, svájci frank 35.50, lira 9, drachma 5, dinár 2.10, dollár 205, lengyel márka 0.0020, osztrák korona 0.0031, magyar korona 0.0190, szokol 6.

Zürichi nyitás. (Julius 3.) Berlin 0.0031.50, Newyork 573, London 2615, Páris 33.80, Milano 24.80, Prága 17.15, Budapest 0.06.50, Belgrád 6.25, Bucaresti 287, Varsó 0.0045, Bécs 0.0080.75.

Zürichi zárás. (Julius 3.) Berlin 0.0034, Amsterdam 223.75, Newyork 572.25, London 2612, Páris 34, Milano 24.80, Prága 17.17, Budapest 0.06.50, Belgrád 6.25, Bucaresti 287, Varsó 0.0045, Bécs 0.0080.75.

Budapesti Devizaközpont jegyzései. (Julius 3.) Napoleon 29600, Amsterdam 3315-3435, Belgrád 92.50-96.50, Berlin 0.5.30-6.10, márka 0.5.80-6.60, Bucaresti 42.50-46.50 lei 43-47, London 38700-39900, angol font 38720-39920, Milano 367-387, Newyork 8.480-8.780, Páris 500-520, francia frank 505-525, Prága 254-266, Varsó 0.6.70-7.50, Bécs 0.11.95-12.95, Zürich 1480-1540.

A temesvári mintavásár. Timisoarai (temesvári) szerkesztőségünk telefonálja: A Gyosz. timisoarai (temesvári) árumintavására iránt óriási érdeklődés nyilvánul meg. A kiállításon nemcsak a tekin-

télyes bánáti gyarak, hanem az erdélyi nagyipari vállalatok is részt vesznek. A kiállítók névsorát legközelebb közöljük.

= Nyári vásár radon. A nyári országos vásár pénteken, 6-án veszi kezdetét és öt napig tart.

Kilótték a szemét.

(Titokzatos lövöldözés a cirkusz mellett.)

A napokban súlyos szerencsétlenség történt az Aradon működő cirkusz ponyvasátra előtt. **Koncsek** Antal aradi lakos a ponyván keresztül benézett a cirkuszba. Ebben a pillanatban lövés dörrent el és a szerencsétlen ember véresen hanyatlott hátra. A titokzatos merényletről értesítették a rendőrséget, a sebesült embert pedig a kórházba szállították. A lövés pisztolyból származott és egy sérét súlyosan megsértette. **Koncsek** Antal balszemét. Azonnal orvosi kezelés alá vették, de segíteni már nem lehetett, mert balszemvilágát elvesztette. A rendőrség a legszigorubb nyomozást indította meg, de eddig nem sikerült kideríteni, hogy a lövés honnan származott? Valószínűnek tartják, hogy a ponyvasátor mellett játszódozó gyermekek követték el a merényletet. A rendőrség kéri azokat, akik szemtanui voltak a szerencsétlenségnek, hogy jelentkezzenek a negyedik kerületi rendőrségen.

A szerkesztésért:
KAROLY JOZSEF
telel.
Cenzurat:
IOAN NICHIN

Mozi.

* **Treville** ur festőrei vagy a három testőr, Dumas nagyszerű regénye a filmen. A szenzációsan nagy-konceptiójú film attrakció vasárnap kerül bemutatóra az Apollóban.

* **Sárga sétán** az Urániában. Két napon — szerdán és csütörtökön — az idegeket mélységesen megrendítő, jeleneteiben és meseszövéseiben páratlanul izgalmas film dráma kerül bemutatásra az Urániában. A kitűnő dráma főszerepeit Carola Toelle, Heinrich Srieda és R. A. Römer játsszák.

* **Szerdán utoljára** kerül szinte az Apollóban a Nosferato, a Drakula című regény megfilmesítése, amely eddigi előadásain lenyűgözően nagy sikert aratott. Borzalmasan megrendítő történet pereg e filmen: a boldog házasságot élő Hutter az átkok birodalmába kerül, amelynek vészhozó uralkodója Nosferato, aki embervérrel táplálkozik. És elkezdődik a borzalmak vitustánca, amelynek közepontjában mindig a borzalmas öreg Nosferato áll. Hutter csakis úgy tud Nosferatától megszabadulni, ha egy szeplőtlen nő önként odaadja magát ennek a kegyetlen vámpirnak. Ellen, Hutter felesége, hogy megmenesse a várost, feláldozza magát. Nosferato vért veszi Ellennek, de vele együtt ő is elpusztul; a város megmenekül, Hutter pedig siratja önfeláldozó feleségét. A drámát csak felnőttek nézhetik meg.

* **A fáradt halál,** amely egy csudásan szép népballadát örökít meg, egy szerelmes szívű leány harcát a halállal, csütörtökön kerül bemutatásra az Apollóban; a címszerepet Bernhard Goetzke a Hindu siremlék fakirja játssza.

CREME MADELAINE

Kiváló hatású kozmetikai készítmény szeplő bőrtarka (mitesser) pattanások, arcvörösség, májfoltok és arcbőr minden tisztátlansága ellen. — Készítik:

Dr. Földes & Hehs

gyógyszerészek, pipere szappan és vegyeszeti gyár: Arad, Micalaca. Budapest Bertalan-utca 28. Margit crème gyár. Ügyelünk a márkára, óvakodjunk a hamisításoktól és hasonló utáztatoktól. 13891

Litografiai intézetekben hosszabb gyakorlattal bíró

átnyomó munkás

kerestetik. Ajánlatok: „Umdrucker” jellegével Societatea Generala Publicitate Schulder & Berger, Bucures, Karageorgevici 9. címre intézendők. 3713

Piața Stefan cel mare (Béla-ter) A nagy

Circus Bela

Ma és mindennap nagy **disz előadás**

Itt még soha sem látott! **Amerikából** Uj! Első fellépés! **ANTONIO & MARIETTA** A XX. század csodagyermekai 5 és 6 esztendősek.

Circus Barnum & Bailei (Nord Amerika) **The Bards a kökedvel: komikusok** **6 Fekete ló, négyes láncgyűtése** **6 Truppe Berquini római gladiatorok.** Valamint a műsor kiválasztott számai.

Csütörtök, szombat, vasárnap és ünnepeken d. u. 4 órakor

M A T I N É.

Használt, de jókarban

lévő

4—5 lóerős 110 voltos

egyenáramu

ELECTROMOTORT

keresünk megvételre.

Ajánlatokat: **Feketeerdői Üveg-**

gyár r. t. Padurea-Neagra jud.

Bihar kérünk.

3684

Perfect német gép és gyorsírónót

felvesz az Aradi Kötő- és Kötőszövőgyár R.-T. 3754

Litografusok

kerestetnek, akik írásban és chromoban gyakorlottak. Ajánlatok: „Litographen” jellegével Societatea Generala Publicitate, Schulder & Berger, Bucures, Str. Karageorgevici 9. címre intézendők. 3712

Gyógyszerész

nem okleveles, hosszabb ideig maradó munkatársat keresek román nyelv tudással, ajánkozást fizetési igény megjelölésével és minősítvényekkel kérek

Holtoska Dezső gyógyszerész Izeu (Boros-Jenő) Aradmegye.) 3711

Keményfa, cseresznye, tölgy, kőris, dió és hárs kapható kicsinyben és nagyban

Schnur János

fakereskedőnél, Boksánbánya.

